Vogelmeisje

Mya-Rose Craig

Vogelmeisje

Een jonge natuurliefhebber op zoek naar een betere toekomst

Vertaald door Dennis Keesmaat

2022 Prometheus Amsterdam

Oorspronkelijke titel *Birdgirl*
© 2022 Mya-Rose Craig
© 2022 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus
en Dennis Keesmaat
Omslagontwerp en -illustratie Studio Monty
Foto auteur Oliver Edwards Photography
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4747 1

Inleiding

Ik weet niet meer wanneer mijn obsessie voor vogels is begonnen. Het lijkt wel alsof ik altijd al gevogeld heb. Aangezien mijn ouders me voor het eerst meenamen toen ik negen dagen oud was, kun je je makkelijk voorstellen waarom ik dat zou kunnen denken. De torenhoge boekenkasten in ons huis staan vol met titels als *Sperwers*, *Zonnevogels*, *Spechten* en *Nachtzwaluwen*, prachtig geïllustreerde gidsen over vogels in elke uithoek van de wereld. Als kind, en nog voordat ik kon lezen, legde ik die boeken op mijn schoot om me over de illustraties te buigen, ze met mijn vingertoppen over te trekken en me voor te stellen dat ik de zachte veertjes van een kolibrie streelde, in een schaduwrijk regenwoud een glimp opving van een pitta of me koesterde in de weerkaatste stralen van het gouden verenkleed van de geelnekprieelvogel. Later tekende ik de illustraties na in mijn eigen schrijfblokken, terwijl ik uitgebreide vogelreizen plande die ons gezin de hele wereld over zouden voeren.

Tegen de tijd dat ik geboren werd, waren mijn moeder, vader en mijn oudere zus, Ayesha, al een bekend vogelaarsgezin, jong en cool tussen de in waterdichte kleding gehulde, witte mannelijke archetypes van middelbare leeftijd waaruit de gemeenschap in die tijd bestond. Mam viel ook op andere manieren op – ze is afkomstig uit Sylhet in Bangladesh, en de vogelaarsgemeenschap stond niet bekend om haar etnische diversiteit. We waren 'eigen-

zinnig' genoeg om te figureren in een BBC-documentaire uit 2010, *Twitchers: A Very British Obsession*.

Vogels brachten me naar het Britse platteland en daarna verder. Met mijn ouders reisde ik de zeven continenten over, waar ik niet alleen werd blootgesteld aan zeldzame, endemische en prachtige nieuwe vogels, maar ook aan de gevolgen van de aantasting van habitats voor mensen en wilde dieren. Ik was getuige van het verlies van biodiversiteit door klimaatverandering, houtkap en palmolieplantages, naast andere vormen van overexploitatie van het land.

Het voelde als een natuurlijke progressie om milieu- en politiek activist te worden, en het was geen verrassing dat een van mijn eerste stappen in het activisme ingegeven was door een vogel: de kleine lepelbekstrandloper, waarvan de aantallen dramatisch afnamen als gevolg van het verlies van habitat in zijn broedgebieden in Siberië. De opwarming van de aarde was een probleem, net als de vernietiging van de wadden door de mens in China en Zuid-Korea, waar de vogels tijdens hun trek naar het zuiden pauzeren om zich te voeden. Ook het zetten van vallen was een groot probleem voor de strandloper, een rampzalige bijvangst naast de grote waadvogels waarop gejaagd wordt door mensen die hun kostje bijeenscharrelen op de overwinteringsgebieden van de vogels in Myanmar en Zuid-Bangladesh. Dit was, heel eenvoudig, een microkosmos van de milieuproblemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd.

In de zomer van 2011 woog de wereldpopulatie van tweehonderd lepelbekstrandlopers minder dan een enkele zwaan. Volgens wetenschappers was de kans groot dat de soort zonder menselijk ingrijpen binnen tien jaar zou uitsterven. Als onderdeel van een wanhopige poging een reservepopulatie te creëren – een ark, zogezegd – hebben natuurbeschermers dertien jonge strandlopers overgebracht naar het Slimbridge Wetland Centre in Gloucestershire, op slechts een uur van ons huis in de buurt van Bristol.

De populatie in gevangenschap werd het jaar daarop uitgebreid, toen veertien eieren uit Rusland werden meegebracht en in Slimbridge met succes werden uitgebroed. Ik herinner me nog dat ik het nieuws hoorde; het was een heel aangrijpend moment, dat aantoont wat kan worden bereikt wanneer natuurbeschermingsorganisaties over de hele wereld samenwerken.

De kennis die werd opgedaan bij het opzetten van deze populatie in gevangenschap leidde tot een ontwikkeling die *head-starting* (een voorsprong geven) wordt genoemd. Natuurbeschermers verzamelden de eieren, broedden ze uit en voedden de jongen vervolgens met de hand op, tot ze veilig vrijgelaten konden worden. Dit proces hielp het aantal uitgevlogen jongen dat elk jaar overleeft met 20 procent te verhogen, en sinds 2015 zijn er 180 lepelbekstrandlopers teruggeplaatst in het wild. Tegenwoordig wordt de populatie geschat op ongeveer duizend vogels.

In 2015 had ik het geluk om Sonadia Island in Bangladesh te bezoeken, als onderdeel van de internationale taskforce om de populatie daar te tellen. Elke winter vertrekt de lepelbekstrandloper uit zijn afgelegen broedgebied in het verre noordoosten van Rusland om een tocht van 8000 kilometer te ondernemen langs de kusten van Rusland, China en Zuid-Korea, tot Myanmar en Bangladesh. Zijn komische lepelvormige snavel is slechts 14 centimeter lang en maakt deel uit van zijn unieke identiteit. Hij gebruikt hem als gereedschap waarmee hij in de modder en het slib in plassen op stranden, wadden en andere ondiepe wetlands zoekt naar ongewervelde diertjes om zich tegoed aan te doen.

Toen mam en ik aan boord gingen van een motorboot om naar de wadden van Sonadia Island te varen en te beginnen met tellen, hadden we maar één vraag: namen deze wintergasten in aantal toe of af? Het was een hete dag en er lag een warm schijnsel over het land. Was dat een lepelbekstrandloper in de verte? Ja! Daar had je zijn rare snavel, zijn pluizige witte onderbuik en gespikkelde bruine en grijze vleugels. Het was vreemd om de vogel in

levenden lijve en veren te zien, in de wetenschap dat hij zijn heroïsche reis met succes had afgelegd.

Dit was een project waar ik achter kon staan. Het jaar daarvoor was ik begonnen met mijn blog, *Birdgirl*, waarop ik aandacht besteedde aan de vele vogels die ik over de hele wereld had gezien. Nu voegde ik de heikele omstandigheden van de strandloper toe aan mijn pagina's, en in Dhaka kon ik mijn groeiende bereik op sociale media gebruiken om de heikele omstandigheden van de lepelbekstrandloper via tv en landelijke kranten in Bangladesh onder de aandacht te brengen en ook bij de Bengaalse diaspora in het Verenigd Koninkrijk. Het was het begin van een levenslange campagne om de impact van de verslechtering van ons klimaat en de menselijke vernietiging op onze natuurlijke omgeving, op vogels, op het land en op mensen te tonen.

Vogels fungeren als een soort kanarie in een kolenmijn voor klimaatverandering. De internationale inspanning voor de lepelbekstrandloper wordt des te schrijnender als je bedenkt dat de voorspelde stijging van de zeespiegel met 1 meter tegen het jaar 2050 niet alleen Sonadia Island onder water zou zetten, maar ook bijna 20 procent van Bangladesh – een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. Een ramp voor zowel de lepelbekstrandloper als de mens. Maar... als we de lepelbekstrandloper redden, redden we ook alle soorten zoogdieren, vissen en insecten die zijn precaire habitat delen.

Op mijn zeventiende, in 2020, werd ik uitgenodigd om tijdens de Youth Strike 4 Climate-demonstratie in Bristol het podium te delen met de Zweedse klimaatactiviste Greta Thunberg. Ik was ver weg van het wad van Sonadia Island, en in de loop der jaren had ik mijn boodschap en mijn benadering van activisme aangescherpt. Hoewel de projecten voor het behoud van onze vogels en wilde dieren voor mij nog steeds prioriteit hebben, sprak ik voor een publiek van veertigduizend mensen over mensen zonder

stem: over inheemse volken die in naam van natuurbehoud verdreven zijn uit hun voorouderlijke land, over het onrecht dat het mondiale Zuiden wordt aangedaan in naam van de strijd tegen de klimaatverandering. Ik heb als jonge tiener mijn eigen stem gevonden, en hoewel de reis veel langer aanvoelt dan een paar jaar, ben ik van plan door te gaan.

Dichter bij huis, en tegen de achtergrond van mijn groeiende activisme, was het gezinsleven ingewikkeld. Een groot deel van mijn vroege jeugd worstelde mijn moeder met ernstige psychische aandoeningen, variërend tussen depressie en manie, terwijl mijn vader verwoed zocht naar manieren om haar zich beter te laten voelen. Vogels kwamen ons keer op keer te hulp, als een middel voor genezing, om ons uit het leven te halen met uitbarstingen van frisse kleur, frisse verwondering en om genoeg steun te bieden om ons te helpen de uitdagingen aan te gaan die ons te wachten stonden.

Ik heb geen gemakkelijke overgang naar volwassenheid gekend, maar ik hoop op deze pagina's te kunnen vertellen hoe alles begon met vogels. Er gaat niets boven het moment waarop de vogel die je op het oog hebt zich laat zien. Je kunt uren hebben gewacht, starend naar een gure lucht, tot op het bot verkleumd door de wind, of zwetend in de verstikkende hitte van een jungle, niet in staat om de vervelende muggen weg te wuiven uit angst je vogel te storen. Het is een moment van 'wauw' en 'moet je dát zien', het zal altijd heerlijk zijn, altijd een feest. En als je die momenten deelt met gelijkgestemde zielen kan niets eraan tippen, het is alsof je voetbalteam net het winnende doelpunt heeft gescoord tijdens een bekerfinale: joviale klappen op de rug, gejuich, brede grijnzen en gelach. En het is een gevoel dat aanhoudt, de hele dag, de volgende dag en daarna. De aanblik van een enkele vogel die, tegen alle verwachtingen in, van zijn trekroute wordt geblazen om een tijdje door te brengen in een vreemd nieuw land is een unieke ervaring, een nirwana: een prachtig schepsel dat voor altijd in mijn geheugen gegrift staat.

I

Mijn familie en andere vogels

Gouden fazant

De gouden fazant, die oorspronkelijk uit het dichte bergwoud van West-China komt, wordt al heel lang gewaardeerd om zijn schoonheid, wat ertoe geleid heeft dat hij over de hele wereld is verspreid. Wilde populaties van ontsnapte of losgelaten vogels hebben zich over de hele wereld gevestigd – in het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Canada, Mexico en diverse andere Europese en Zuid-Amerikaanse landen, Australië en Nieuw-Zeeland. Al in 1740 werd gesuggereerd dat deze vogel de eerste fazant was die naar Noord-Amerika werd gebracht. Sommige historici hebben geopperd dat George Washington er misschien zelfs een paar gehouden heeft op het landgoed bij Mount Vernon.

Mijn ouders hebben elkaar ontmoet in een ondergrondse club in Bristol, The Tube, een hommage aan de psychedelische jaren zestig. Het was maart 1995, en de condens droop van de gewelfde keldermuren toen ze oogcontact maakten door een menigte van ronddraaiende lichamen. Het gebouw vibreerde op 'Venus' van Shocking Blue, en de lichtshow – een loop van originele opnames van bands – wierp flikkerende beelden op hun gezichten. In een afgezonderd hoekje van de zaal raakten ze aan de praat. Mijn vader, Chris, stelde zich aan mijn moeder Helena voor als een elek-

tricien die in een kippenfabriek werkte. Ze beschouwde hem als de ruwe diamant onder zijn universitair geschoolde vrienden. Pas later kwam ze erachter dat hij verwees naar een obscure songtekst uit een nummer van The Specials, iets wat hij tot op de dag van vandaag doet. Hij was zevenentwintig en had een achtergrond in dierenrechten, milieuactivisme en het saboteren van jachtpartijen, maar hij was ook, en vooral, een vogelaar.

Als ik pap vraag wat hem aantrok in mam, zegt hij: 'Heb je ooit een foto van je moeder op die leeftijd gezien?' Ik heb heel veel foto's van mijn moeder in haar jeugd: donkere ogen en mager met heel lang, heel sluik zwart haar. Er zijn ook foto's van mijn vader, vaak met een zwarte coltrui en een zwart jasje. Zijn knappe gezicht werd omlijst door lang blond haar. Het was niet alleen zijn 'look' die mijn moeder opviel, ze hield ook van zijn zelfvertrouwen, en de manier waarop hij haar blik vasthield toen hij flirtte.

Hoewel de vonken er bij hun eerste ontmoeting vanaf spatten, is het geen makkelijke weg geweest voor mijn ouders.

Al vanaf haar tienerjaren worstelt mijn moeder met psychische aandoeningen, maar de diagnose bipolaire stoornis werd pas officieel gesteld toen ze in de veertig was. Op haar vijftiende nam mam haar eerste overdosis en tegen de tijd dat ze naar de universiteit ging, was ze heel erg ziek. Ze ging heen en weer tussen manische en depressieve periodes en twee weken lang ging ze elke avond uit, gevolgd door dagen in bed.

Tijdens een van mams manische periodes ontmoette ze haar eerste echtgenoot; tijdens een andere trouwde ze in het geheim met hem in Sheffield.

Mam werd geboren in een tamelijk streng moslimgezin, en aanvankelijk genoot ze op de universiteit van haar onafhankelijkheid, maar de combinatie van de nieuwe vrijheid en manie was giftig. Ze begon hard te feesten. In tegenstelling tot anderen in de Bengaalse gemeenschap geloofde mijn grootvader in onderwijs,

en hij stuurde al zijn vijf kinderen, inclusief zijn drie dochters, naar het hoger onderwijs. Hij wilde dat mam zou slagen, maar hij wilde ook dat ze zou trouwen met een 'geschikte' man, en dat betekende een gearrangeerd huwelijk. Zoals veel moslimmeisjes worstelde mam met deze botsing van culturen. Aan het eind van het eerste jaar gingen haar cijfers achteruit, was ze verliefd op een Engelsman en was haar manie overgegaan in een diepe depressie.

In haar tweede jaar was ze ervan overtuigd dat ze van haar universiteit zou worden gestuurd en kort daarna uitgehuwelijkt zou worden. Wanhopig nam ze een handvol pillen en viel in een diepe slaap waaruit ze niet meer wakker te krijgen was. Met leeggepompte maag en nog in leven herstelde mam genoeg om in het geheim met de Engelsman te trouwen.

Haar ouders waren natuurlijk razend toen ze erachter kwamen, maar het was een uitgemaakte zaak. Ze stopte met haar studies wiskunde en filosofie en overwoog een carrière in de rechten. Toen mam erachter kwam dat ze zwanger was van mijn zus, Ayesha, schreef ze zich in op een plaatselijke universiteit, haalde een paar A-levels (rechten en politiek) en gewapend met goede cijfers – en een nieuwe baby – leverde ze haar cv persoonlijk af bij vijftig advocatenkantoren, waarna ze uiteindelijk een baan als juridische medewerker kreeg. Daarna schreef ze zich in voor een studie rechten. Deze momentopname is mijn moeder in een notendop: als ze ergens haar zinnen op heeft gezet, gaat ze door tot ze haar zin krijgt. Was ze in deze periode manisch? Absoluut.

Tegen de tijd dat ze zich realiseerde dat haar huwelijk een vergissing was, was ze al ver gevorderd met haar studie. Ze verhuisde terug naar haar ouderlijk huis, vastbesloten zichzelf en Ayesha als alleenstaande moeder te onderhouden.

In 1994 verhuisde ze met mijn zusje van vier uit het huis van mijn grootouders naar de andere kant van de stad, naar Clifton, een trendy wijk in Bristol. Ze werkte fulltime, studeerde de meeste avonden en zorgde voor een peuter terwijl ze nog steeds naar

de clubs ging; ze had manische energiereserves en haar ouders waren nog steeds dichtbij genoeg om op kinderopvang te kunnen rekenen.

Toen ze pap leerde kennen, had ze het nog steeds moeilijk en veranderde ze regelmatig van een roekeloos feestbeest in iemand die op zichzelf is, verzonken in een diepe depressie.

Toen pap haar leven binnenkwam, had ze er geen flauw idee van dat hij haar zou introduceren in een wereld die verder ging dan het duistere, zweterige interieur van een nachtclub uit de jaren zestig. Ze zou wezens ontmoeten die haar relatie met de natuur zouden veranderen.

Maar dat was later; op dit moment, in de undergroundclub, hadden mams vrienden gehoord over de vreemde passie van deze jongeman voor vogelen. 'Voorzichtig,' zeiden ze tegen haar, 'Chris is een twitcher.' Mam had natuurlijk geen idee wat een twitcher was (ze dacht dat het misschien slang was voor een drugsverslaafde, maar wat haar betrof bleek het iets veel ergers te zijn). Hoewel het niet echt een obstakel vormde voor hun relatie, liet mam vanaf het begin weten dat hij in zijn eentje vogels zou kijken. 'Ik ben Bengaals. Wij doen niet aan vógels kijken!' zei ze tegen hem.

Op het eerste gezicht zou je kunnen denken dat de levens van mijn ouders niet méér van elkaar hadden kunnen verschillen.

Mijn Bengaalse moeder is geboren en getogen in Bristol, en vogelen, wandelen in de bergen, trektochten maken en alle andere activiteiten die we associëren met het 'buitenleven' maakten geen deel uit van haar jeugd.

In 1995 emigreerde de vader van mijn moeder, mijn *nanabhai*, een Bengalees uit Sylhet, op zijn negentiende naar het Verenigd Koninkrijk, zonder een cent op zak. Hij werkte als ober in een florerend Indiaas restaurant in Oxford, de stad die overspoeld werd door rijke studenten. Toen hij er klaar voor was om voor zichzelf te beginnen, koos hij voor Bristol, waar het wemelde van al even

welgestelde studenten die verstoken waren van een Indiaas restaurant. Drie jaar later opende hij de Taj Mahal, het eerste Indiase eethuis in het zuidwesten.

In 1961 keerde hij terug naar Oost-Bengalen om te trouwen met mijn grootmoeder, mijn *nanu*. Ze hadden elkaar vóór de ceremonie niet ontmoet, maar kwamen als man en vrouw naar het Verenigd Koninkrijk. Nanu arriveerde tijdens een van de koudste winters die Groot-Brittannië de laatste jaren had gehad, met dikke sneeuw, in een dunne katoenen sari en vest.

Naar westerse maatstaven was hun gezin een tamelijk traditioneel moslimgezin, maar naar Zuid-Aziatische maatstaven was het liberaal. Mijn grootouders waren er heel erg op gebrand dat hun dochters onderwijs volgden, geïnspireerd door Indira Gandhi, die in de jaren dertig lessen had gevolgd aan de Badminton School. Deze honger naar onderwijs was in Bengaalse gezinnen zelfs in de jaren tachtig nog ongebruikelijk. Mijn grootvader werkte lange diensten in het restaurant en stond 's morgens vroeg op om inkopen te doen op de groente-en-fruitmarkt. Hij stuurde al zijn vijf kinderen naar een privéschool, omdat hij begreep hoe belangrijk academisch succes was voor de immigrantenklasse. Hij was maar al te bekend met de ervaringen van Bengaalse gemeenschappen in Oost-Londen, waar zonen op hun vijftiende van school gingen om in het familierestaurant te werken en meisjes in hun tienerjaren naar Bangladesh werden gestuurd om geschikte echtgenoten te vinden. Het was geen gemakkelijk leven voor mijn grootouders; hun ambities werden getemperd door het vijandige politieke landschap waarin hun kinderen werden geboren.

In de jaren vijftig was rassendiscriminatie niet verboden en in etalages van bed and breakfasts, pubs en in huurflats kon je borden met teksten als GEEN ZWARTEN, GEEN IEREN, GEEN HONDEN zien. Nanabhai was wel gewend aan de beschimpingen van racisten die in het weekend naar zijn restaurant kwamen, klaar om te vechten. Maar hij gaf de voorkeur aan bijeenkomsten waar

geprotesteerd werd tegen racisme, in plaats van op straat op de vuist te gaan. Ik heb een foto van hem tijdens de Bristol Bus Boycott-mars in 1963. Het is moeilijk voor te stellen dat tijdens het leven van mijn ouders een commercieel bedrijf – in dit geval de Bristol Bus Company – kon weigeren zwarte en Aziatische werknemers in dienst te nemen. De stad verenigde zich om de bussen van de maatschappij te boycotten en er kwam een einde aan het beleid. Men gaat er ook van uit dat deze actie heeft bijgedragen aan de invoering van de Race Relations Act in 1965, waarbij racisme in openbare ruimtes werd verboden. De wet werd een jaar later uitgebreid met een verbod op discriminatie op het gebied van werkgelegenheid en huisvesting.

Eind jaren zeventig marcheerden leden van de extreemrechtse fascistische partij National Front langs het huis van mijn grootouders en scandeerden: 'If you're white, you're alright.' Het gezin was doodsbang en de kinderen kregen te horen dat ze weg moesten blijven van de ramen. Dergelijke gebeurtenissen en de publieke strijd van mijn nanabhai tegen onverdraagzaamheid vormden de achtergrond voor de politieke bewustwording van mijn moeder en tantes. Vanaf hun vroege tienerjaren waren ze felle tegenstanders van de onderdrukking van de niet-witten in Zuid-Afrika vanwege de politiek van rassenscheiding.

Dus toen mijn moeder uiteindelijk rechtskundig adviseur werd, gebruikte ze haar ervaring om raciale vooroordelen binnen haar sector aan de kaak te stellen. In 1996 trad ze in dienst bij haar advocatenkantoor, als een van slechts twee medewerkers die niet-wit waren. In de jaren daarna speelde ze een belangrijke rol bij het bevorderen van etnische diversiteit binnen het bedrijf. In het verleden werden sollicitaties afgewezen als de sollicitant geen eerstegraads diploma had behaald aan een vooraanstaande universiteit, of als hij of zij een 'grappige' naam had. Het bedrijf liep over van de witte mannen in pak. Mam nam juridisch medewerkers aan uit allerlei achtergronden en bewees tegenover de part-

ners dat kleur of herkomst van het diploma geen belemmering vormde voor uitstekende prestaties in de sector.

Pap werd in 1968 geboren in Rainhill in Merseyside. Zijn vader werkte in de laboratoria van Imperial Chemical Industries, in die tijd de grootste werkgever in het noordwesten van Groot-Brittannië. Zijn vader was academisch en sportief, een allrounder. Mijn grootmoeder kwam uit een arbeidersmilieu en had minder vertrouwen in haar academische vaardigheden, maar was slim genoeg voor het gymnasium. Een tijd lang werkte ze voor een verzekeringsmaatschappij, maar net als haar leeftijdsgenoten gaf ze dat op om huisvrouw te worden toen ze zwanger werd. Paps jongere zus Penny hield van paarden en lange wandelingen met het gezin, terwijl pap vaak liever alleen was.

Van jongs af aan voelde hij zich buitenshuis meer op zijn gemak dan binnen. Ze hadden een grote tuin met een hek van 1 meter 80 waar hij overheen klauterde om naar het nabijgelegen bos te gaan. In de tuin had hij een vogeltafel en een vogelkastje. Dat laatste bleef leeg, op één jaar na, toen een winterkoninkje er dagenlang een koepelnest in bouwde, dat echter door het vrouwtje werd afgewezen.

Op zijn zevende verjaardag kreeg hij een boek over het determineren van Europese vogels, en in de voortuin van de buren benoemde hij zijn eerste kneu. Zijn passie voor vogelen was geboren.

Kampeervakanties met het gezin in het Lake District, Wales en het zuidwesten van Engeland betekenden dat het platteland evenzeer deel uitmaakte van zijn kindertijd en adolescentie als het bezoeken van politieke bijeenkomsten deel uitmaakte van die van mijn moeder.

Toen pap tien was, verhuisde het gezin naar het noorden van Yorkshire, waar zijn liefde voor de natuur volledig tot uiting kwam. Nu bracht het gezin weekenden door met wandelen over de hei-

develden, klimmen naar de indrukwekkende zandstenen rotsen van de Wainstones of de kenmerkende halfronde top van Roseberry Topping, met zijn panoramische uitzicht over de Cleveland Plain. Dagtochten naar de pittoreske kust van Yorkshire tussen Runswick Bay en Staithes brachten hem naar de vissersdorpjes tussen de steile kliffen en in inhammen en op stranden. Hij hield de verrekijker in de aanslag en zocht de heide, de bossen, de velden, de hooglanden, de rivieren en de meren af naar vogels – de pagina's van de gids stonden in zijn geheugen gegrift.

Nieuwe vogels volgden elkaar snel op. Daar had je het korhoen, alomtegenwoordig in de heidevelden, met zijn suizende vleugels die *go back go back go back* riepen als hij op de vlucht sloeg. Het was moeilijk te geloven dat deze mollig ogende vogels snelheden tot 110 kilometer per uur konden halen terwijl ze probeerden te ontsnappen aan een roofvogel of, waarschijnlijker, aan geweren van mensen. Het korhoen wordt geclassificeerd als een jaagbare vogel en elk jaar worden er in het Verenigd Koninkrijk ongeveer een half miljoen doodgeschoten. Hoewel de heide natuurlijk lijkt, wordt ze op veel plaatsen intensief beheerd om het aantal korhoenders te verhogen, terwijl andere dieren en vogels die het korhoen zouden kunnen eten worden uitgeroeid, inclusief de illegale vervolging van roofvogels in sommige gebieden.

Slimme, goudkleurig gepluimde, zomerkleurige goudplevieren gaven vanaf heuveltjes tussen de heide hun fluitende 'piep' te horen.

Fulmar is een samenvoeging van de Oudnoorse woorden die '*foul*' betekenen, als in 'vies ruiken', en 'meeuw', waar de noordse stormvogel (in het Engels fulmar) qua uiterlijk op lijkt. Aan de kust cruisen ze op stijve vleugels langs de kliffen, en hun onschuldige blikken met grote ogen verhullen hun vermogen om een stinkende vloeistof uit te braken op alles en iedereen die te dicht in de buurt komt van hun nestplaatsen tussen de lawaaierige drieteenmeeuwen, die vanuit hun kustkolonies op de steile rots-